SIAŬBIT The SOWER

Vialika-Litoŭski (Biełaruski) dvumiesiačnik

The Great-Litvanian (Whiteruthenian) bimonthly

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, New York, U.S.A.

Časapis Katalicka-Hramadzki

1961, maj-čyrvień Nr. 3 (20) May-June, 1961

Padpiska na hod 70 centaŭ, cana adnaho exemplaru 15 c.

Address: 118 Market Street, Amsterdam, N. Y., U.S.A.

ŚVIATY PIOTRA HAŁAVOJ VIDOMAJ EKKLEZII

„ I ja tabie kažu, što ty jość Piotr (skała), i na hetaj skale zbuduju ekkleziju maju i bramy piekła nie pieramohuć jaje. I tabie dam klučy vaładarstva niabiesnaha i što tolki źviažaš na ziami, budzie źviazana i u niebie, a što raźviažaš na ziamli, budzie raźviazana i u niebie" (Mat. 16, 18-19).

Śviaty Piotra najvyšejšym pastyram. „Pasi baranki maje" (Joan 21, 15); „Pasi jahniata maje" (Joan 21, 16); „Pasi aviečki maje" (Joan 21, 19).

Praŭda tam, dzie nieabmylnaść

Šyraka razpaŭsiudžanamu błudnamu pahladu, što vialikaja pryvabasnaja siła katalickaj Ekkleziii pierad niekatolikami palahaje na mastacka-pryhožym kulcie, suprać vyskazaŭsia adzin protestant na publičnym dakładzie, katory adbyŭsia u Londonie 19. XI. 1932 hodzie. „Praŭdzivaje žyrało tej vialika-pryciahajučaj siły — kazaŭ dakładčyk — treba šukać u tym, što Katalickaja Ekklezija u adzinakavym, nieparušnym, rašučym sposabam vystupaja suproć usiamu, što hamuje jaho razvoj, ci heta budzie madernizm, materjalizm, agnoscyzm, ci ateizm. Katalickaść nikoli nia idzie na nijaki kampramizm iz svaimi praciŭnikami, ale kažnamu napasniku suprać stavić zusim vyraznuju pastavu. Tajnica jaje mocy znajchodzicca u fakcie, što dokładna znaje svoj punkt vidžańnia i nikoli nie baicca adkryta ab im havaryć. Niejak schilaja jana nas — dadaŭ dakładčyk — pastavić sabie zapytańnie, ci my peŭnyja svajej navuki viery, jak peŭnaja svajej Roma" (Kap. 19. XI. 1932).

Ahulna ab Ekklezii

1. Katalickaja Ekklezija i jaje uładžańnie.

1. Katalickaja Ekklezija jość jaŭnaj ustanovaj, zakładzienaj praz Chrystusa, katoraja pryhataŭlaja ludziej dla **Nieba** i viečnaha žyćcia. Praz słova „Katalickaja Ekklezija" nie razumiejem budyniny, ale usich vieručych. (Božaja Ekklezija na usim śviecie). Ekklezija katalickaja, abo paŭsiudnaja, zakładzienaja praz Pana Jezusa u toj mecie, kab pa Jaho Uniebaušeściu, dalej viaści spravu praz Jaho razpačatuju, heta značyć: **pryhataŭlać i vychoŭvać** ludziej dla Nieba. Treba źviarnuć uvahu na słovy, katoryja vyskazaŭ Pan Chrystus pry Uniebaušeściu. Ekklezija ady **ustanova,** vielmi padobnaja da škoły. Škoła maja na mecie vychavańnie moładzi na dobrych hramadzianaŭ pryšłaha niabiesnaha Uładarstva. U kažnaj škole vykładajecca słuchačom niejki vyznačany pradmiet navuki, užyvajecca peŭnych srodkaŭ disciplinarnych dla utrymańnia ładu i paradku. Usie takija prykmiety znajchodziacca i u katalickaj Ekklezii.

Ekklezija jość ustanovaj **jaŭnaj,** maje vidomych kiraŭnikoŭ, vidomaje pryniaćcie u Ekkleziju (Cryst) i vidomaje vyznavańnie viery (Apostolski Układ). Dzielataho Pan Chrystus časta paroŭnivaŭ Ekkleziju z pradmietami vidomymi, jak ź miestam na hary, śviatłom na padśviečniku; dzielataho taksama Ekkleziju maje za cieła. (Ef. 2, 15). — Značyć Ekklezija jość tam, dzie znajchodziacca kataliki i ich śvia-

tary. Niekataryja heretyki utrymlivali, što Ekklezija, jak ustanova, jość niavidomaja; hniaviła ich, što stalisia adłučany iz Ekklezii, da katoraj rady byli-b naležyć, nie adkidajučy svaich błudaŭ. I volnadumcy chacieli-b, kab nia było vidomaj Ekklezii, bo nia byłob patreby saromicca. — Ale mienavita na takich indyvidach, katorym niavyhadnaja disciplina Ekklezii, spraŭdžajecca, što chadzić samapasam redka jość dobraje i zvyčajna končycca biezdarožžam. — Chacia praz słova Ekklezija nie razumiejem śviatyniaŭ, vybudavanych z dreva abo inšaha materjału, ale Ekklezija katalickaja, jak ustanova, maja vialikuju padobu da śviatyńskich budyninaŭ; krajavuhałavy kamień, Chrystus. „Kamień, katory adkinuli budaŭniki, staŭsia hałavoj vuhła” Ps. 118, 22). Hety kamień praz śv. Ducha abjednyvaje i złučaje usich u vadnu vialikuju Božuju siamju; maje šmat inšych budaŭlanych kamieńniaŭ — viernikaŭ: „i sami jak žyvyja kamieńni, budujciesia u dom duchoŭny . . . ” (1 Piotra 2, 5). Kamieńni musiać być abroblany i scisła prystasavanyja. Tak i u Ekklezii. Nia treba praz słovy: „Katalickaja Ekklezija” razumieć samaj katalickaj religii. Ekklezija majecca tak da religii, jak cieła da dušy. Ekklezija i religija nierazarvalna z saboj złučanyja. Našaja Ekklezija nazyvajecca katalickaj. Słova katalickaja jość toje samaje, što paŭsiudnaja, bo adkazavaja i dastasavanaja usim i usich na ziamli maja abniać. — Da Apostołaŭ Chrystus skazaŭ: „Idučy na cełу śviet, navučajcie usie narody” (Mar. 28, 18). Vyražeńnie „katalicki” pieršy raz užyŭ Papa Evarystus (101—109). Hetaje słova paŭsiudna pryniałosia. Śviaty Ignacy, Episkop antiochenski (pam. 107) pisaŭ da žycharoŭ Śmirny: „Chrystus jość tam, dzie jość katalickaja Ekklezija”. Za časoŭ śv. Aŭgustyna navat inšaviercy, kali ich pytali, dzie jość praŭdzivaja Ekklezija, adkazyvali katalickaja. U Italii u časie miž 1100—1200 hadoch byli heretyckija sekty, katoryja siabie nazyvali **katharoj** (gr.) **čystyja,** ad taho ich nazyvali **kacerami,** Greki u 1053 adarvalisia ad Romy, nazvalisia ortadoxami, pravasłaŭnymi. Protestanty nazvalisia evangielikami; tyja, katoryja nia pryniali dogmatu ab niepamylnaści Papy 1870 hodzie nazvalisia starokatolikami, što jak-by tolki jany majuć staruju, praŭdzivuju vieru. Usie robiać tak, jak karčmary, katoryja nadajuć nazovy z kniazioŭskich familijaŭ, jakija tam nikoli nia byli (Schopenhauer). Ekklezija słušna nazyvaja siabie „Matkaj chryścijanaŭ”, bo praz chryst daje praŭdzivaje **žyćcio** dušam i jak Matka dzieci, vychoŭvaje chryścijanaŭ. — Matka dziciaci daje žyćcio, Ekklezija daje u Chrystusie ludziam uśviačajučuju łasku, jakaja jość praŭdzivym žyćciom dušy, daje nam prava da Nieba. Jość ady Ekklezija na-

šaj duchovaj matkaj. Kali ajciec adježdžaje, astaŭlaje dzieciam matku i daje jej uładu i parady. Tak zrabiŭ Chrystus, pakidajučy ziamlu; addaŭ ludziam Ekkleziju, daručyŭ try svaje mesyjanskija urady i abdaryŭ usimi patrebnymi uładami. „Supakoj vam! Jak mianie pasłaŭ Ajciec, tak i ja pasyłaju vas" (Joan 20, 21). Takšto Ekklezija jość jak Chrystus, dalšy praciah; dvajnik Chrystusa. Treba tady Boha miłavać, jak Ajca, a Ekkleziju jak matku (śv. Aŭgustyn). Lubim ziamnuju ajčymu, bo u joj uradzilisia, vychavalisia; hatovyja u abaronie jaje addać žyćcio; tym bolej pavinny miłavać Ekkleziju, katoraj zaŭdziačyvajem viečnaje žyćcio; dyk sapraŭdnaj jość rečaj, kab vyššaje duchoŭnaje dabro bolej canili nad dačasnoje dabro (Leon XIII).

Časta Chrystus nazyvaŭ katalickuju Ekkleziju **Uładarstvam niabiesnym,** albo **Uładarstvam Božym** na ziamli, pryroŭnivaŭ jaho da **aŭčarni,** da **ralli** i harčyčnaha ziarniaci.

Niabiesnaje Uładarstvo patrojnaje a) u nas, b) kala nas i c) nad nami; heta: uśviačajučaja łaska, katalickaja Ekklezija i Nieba. Chto u katalickaj Ekklezii, u łascy uśviačajučaj schodzić iz hetaha śvietu, toj maje prava da Nieba. Joan Chryściciel i Pan Chrystus vyrazna ahałasili, što źbližajecca Uładarstvo niabiesnaje (Mat. 3, 2; 4, 17). Mnostva prypovieściaŭ Chrystusa ab Uładarstvie niabiesnym adnosiacca pieravažna da katalickaj Ekklezii. Ekklezija padobnaja da dziaržavy praz svaju hierarchiju (Papa, Kardynały, Episkopy, śviatary, dyjakony, subdyjakony, vierniki), a vychoŭvaja ludziej dla nieba, dyk słušna nazyvajecca niabiesnym Uładarstvam. — Kali Chrystus kazaŭ: „Uładarstvo majo nia z hetaha śvietu" (Joan 18, 36), praz heta chacieŭ skazać, što Ekklezija nia jość na hetym śviecie takoj dziaržavaj, jakija na hetym śviecie; nie miažuja da adnaho narodu abo adnoj krainy i nia užyvaja aružža da pašyreńnia i svajej abarony. U kažnym razie isnuja Ekklezija pasiarod hetaha śvietu, a dzielataho nie abojdzicca biaz dačasnych patrebaŭ.

„Ekklezija jość narodam Božym, razsiejanym pa cełym śviecie" (śv. Aŭgustyn). Ekklezija jość łučnaściaj, hramadztvam viernikaŭ (śv. Tamaš z Akv.). Možna takža nazvać Ekkleziju vialikaj hminaj, albo hurtkom. Chrystus paroŭnivaje jaje z aŭčarniaj, da jakoj Jon, jak dobry pastyr, choča pryvieści usich aviečak (Joan 10). Paroŭnivaje z ralloj, jakaja pryjmaja ziarno (słova) Božaje abo kukal (Mat. 13, 8). Narešcie paroŭnivaje Chrystus Ekkleziju da ziarniaci, kažučy: spačatku Ekklezija była małym ziarniom, z jakoha vyrasła vialikaje dreva. Paroŭnivajučy heta, možna adniaści u značeńniu moralnym da dušy, da zvyčajaŭ, cnotaŭ, — usio roŭna da Ekklezii u nas.

Ekklezii paasobnyja, zvanyja narodnymi, niezaležnymi — heta prostaja niedarečnašć. — Nia isnuje asobny Boh asobnym narodam. Tolki adzin praŭdzivy Boh na Niebie, Ajciec usich ludziej. Niama praŭdzivaj asobnaj viery kažnamu narodu, ani asobnych malitvaŭ. Taksama niama narodnaj matematyki, 2 razy pa 2 zaŭsiody i usiudy budzie 4 i hetaha nie patrapiać źmianić nijakija narodnyja damahańni. Padobna religijnyja praŭdy mohuć być tolki adny i tyja samyja uva usich krainach i pa usich časach.

2) Ekklezija vychoŭvaje ludziej dla Nieba praz vykonavańnie daručanaha jej praz Pana Jezusa uradu: vučycielskaha, kapłanskaha i pastyrskaha.

U vykonavańniu tych uradaŭ ahałašaja Ekklezija navuku Chrystusa, raździalaja ustanoŭlenyja praz Chrystusa srodki łaski i kiruja čašcinami Ekklezii. — Ahałošavańnie navukaŭ adbyvajecca praz kazańni, pastyrskija listy i navukaj u škołach. Raździalańniem srodkaŭ łaski ździajśniaja Ekklezija praz Achviaru śviatoj Imšy, udzialańnia Sakramentaŭ, praz dabrasłavienstvy, paśviačańnia i vykonavańnia nabaženstvaŭ. Urad kiroŭnictva vykonvaja Ekklezija praz vydavańnia prykazańniaŭ (prykazańnia ekklezijalnyja), praz ahałašańnia zabaronaŭ (napryklad zabarona čytańnia niekatarych knižkaŭ) i praz daroŭvańnia karaŭ za vialikija praviny (napryklad exkomunikavańnia abo vyłučańnia z ekklezijalnaj hramadzkaści).

Toj-ža patrojny urad vykonavaŭ pierš-najpierš sam **Chrystus i** pieraliŭ jaho nastupna na **Apostołaŭ** i ich nastupnikaŭ.

Chrystus navučaŭ, i heta vielmi časta, blizu na kažnym miejscu.

Raździelaŭ **łaski**; daroŭvaŭ hrachi, padaravaŭ Apostołam pry apošniaj viačery ułasnaje **Cieła i Kroŭ**, adpraviŭ pieršuju Achviaru śviatoj Imšy, dabrasłaviŭ dziaciej. — Kiravaŭ taksama, kali vydavaŭ prykazańnia, razsyłaŭ Apostołaŭ, utajmoŭvaŭ ich, publična za pryviny plamiŭ faryziejaŭ. — Hety patrojny urad pieradaŭ Chrystus Apostołam: daručyŭ im urad **navučycielski.** „Dyk idzicie, navučajcie usie narody, chryściačy u Imia Ajca i Syna i Śviatoha Ducha, navučajučy lch vypaŭniać usio, što Ja skazaŭ vam" (Mat. 28, 19-20). Daručyŭ im urad **kapłanski**; „I uziaŭšy chleb, učyniŭ padziaku, i łamaŭ, i padavaŭ im, kažučy: Heta jošć **Cieła Majo, što za vas dajecca**; heta rabicie na moj uspamin" (Łuk. 22, 19). Paśla z Umieršychpaŭstańnia daŭ im uładu adpuščać hrachi: „Kamu adpuścicie hrachi, tym adpuščajucca, a kamu zatrymajecie, jošć zatrymanyja" (J. 20, 23), pry Uniebaušeściu daŭ im ŭładu chryścić: „Idzicie vošža i navučajcie usie narody, chryściačy ich u Imia Ajca i Syna i Śviatoha Ducha"

(Mat. 28, 19). Daručyŭ im **urad pastyrski,** daŭ im uładu: „Kali-b ich nie pasłuchaŭ, skažy Ekklezii, a kali-b Ekklezii nie pasłuchaŭ, niachaj budzie jak pahanin i kunajmit" (Mat. 18, 18). Tak-ža uładu źviazyvańnia i razviazyvańnia, albo ustanaŭlańnia pravaŭ i kasavańnia ich vodle patrebaŭ. Iz słovaŭ Chrystusa da Apostałaŭ možna paznać, što pierakazavaje im uładu, maje na dumcy tak-ža i ich **nastupnikaŭ.** Razsyłajučy Apostołaŭ dziela navučańnia, kaža: „A voś ja z vami praz usie dni, až da skančeńnia śvietu" (Mat. 28, 20). **Urad navučycielski** papieradžaje abodvy inšyja urady, bo ludzkaść zdolnaja da pryjmańnia śviatych Sakramentaŭ, a kiravańnie Ekklezijaj paśla navučańnia. Stul papieradžaje naprykład ab Kryžmavańniu — Sakrament Kryžmavańnia, prystupajučy da śviatoj Komunii papieradžaja navuka ab śviatoj Komunii.

AB CHARAKTARACH
(X. F. S.) — praciah

Pan Boh, vidziačy iznoŭ blizu usiu ziamlu papsutaju, a nia chočačy karać, bo pryrek Noju nie karać patopam usich ludziej, vybraŭ Abrahama. Kazaŭ jamu vyjści ad pahanaŭ i pasialicca u chananajskaj ziamli. Abiecaŭ jamu svajo dobrasłavienstva i ludziam z jaho pachodziačym. Skazaŭ jamu: „Chadzi pierad mnoju i budu dobra słavić, i abažu tvajo imia, i budzieš dobra słaŭleny, budzieš ajcom šmat narodaŭ". — Abraham, jaho šlachotnaść, achviarnaść da druhich, miłaść da Boha, mužstva i moc, abo karotka: charaktar, vyprabavaŭ jaho Boh vielmi dobra, najbolej praz achviaru adzinaha syna, miłavanaha Izaaka. Dziela taho Anioł skazaŭ Abrahamu: „byŭ pasłušny Bohu ... paśviačaŭ navat svajho syna adzinaha ... dobra słavić ciabie budu i razmnažu ciabie jak zorki niabiesnyja i jak piasok, katory jość na morskim bierahu i dobra słaŭlenyja buduć u tabie usie narody" (Rodu). Ci-ž u tych słovach vysłanca Božaha nia čujem radasnaj noty, što ciapier užo „dobra słaŭlenyja buduć narody", što ciapier śviet napoŭnicca ludźmi šlachotnymi, koratka: „narodam vybranym", narodam charaktaru?

4. Časy Mojžaša. Pan Boh akazaŭ Judejcam nivyskazanuju Svaju dabratu, davaŭ im vialikija łaski, dzieiŭ niačuvanyja cudy, napr., pry pierachodzie praz Čyrvonaja mora i u časie padarožža i byćcio na pustyni. Mima usiaho hetaha Judejcy narakali na Boha pry usiakich niavyhodach, a navat pry adsutnaści Mojžeša papali u bałvachvalstva, bo zrabili božka-vała i addavali jamu božuju čeść. „Vidžu, što

hety narod jość ćviordaha karku; puści Mianie, kab razhnievałasia zapalčyvaść maja na jaho i vyniščču jaho, a ciabie vyviadu u vialiki narod. Ale Mojžeš maliŭsia... i pieraprošany byŭ Boh" (Rodu). Narod ćviordaha karku — kolki-ž u hetych słovach skarhi na niedachop serca, udziačnaści, šlachotnaści... inakš, što źjaŭlajecca jasnaj i charošaj staranoj charaktaru. Mojžeš zyšoŭ z hary da ludziej, zybraŭ kala siabie śviataroŭ, kazaŭ im zabivać bałvachvalcaŭ. „I palahło kala 23 tysiačaŭ ludziej". Da druhich, pierapałochanych hrecham i karaj, prahavaryŭ, kab Boha pieraprašali i z darohi Božaj nia zychodzili, abo klikaŭ ab charaktary.

5. Prarok Elijaš. U izraelskim karaleŭstvie nia było śviatyni praŭdzivaha Boha, zatoje byli śviatyni pahanskich božkaŭ. Narod rožna chistaŭsia, to čcili i vieryli u praŭdzivaha Boha, to iznoŭ kłanialisia idałam: adzin dzień tak, druhi inačaj. Šmat było i takich, katoryja vieryli u Boha, ale iz strachu prad lutym karalom Achabam, chadzili u pahanskija bažnicy. Nia moh na heta hladzieć prarok Elijaš, sklikaŭ uvieś narod na haru Karmel i tam da usich zybranych ludziej tak adazvaŭsia: „Dakul-ža budziecie kulhać na abiedźvie nahi? Kali Pan Boh naš jość Boham, ldzicie za im, a kali Baal, idzicie za im. I nie adazvaŭsia narod" (Rodu).

Toj narod byŭ biaz charaktaru i pałavičny i takuju mieŭ religiju, što nia byŭ heta ani čysty judaizm, ani pahanizm; religija taho narodu była miešanaja judaizmu z pahanizmam, była suženstvam praŭdy z fałšam, dobraha iz złom, była religijaj, z katoraj ani Boh, ani niačyścik nia mieli chvały. Taja pałoŭkaść i chisnaść, taja mišanka religijnaja vyklikała słušny hnieŭ praroka Elijaša. Skolki-ž ustydu źmiaščajuć u siabie jahonyja mocnyja słovy: „Dakul-ža budziecie kulhać na dźvie starany? Čamu-ž nia chodzicie roŭna i prosta abo za Boham abo za Baalam? Čamu-ž adnaho nia trymajeciesia? Dakul budziecie takija pałavičnyja i biez charaktaru?

II. Ab charaktaru u klasyčnych pahanskich narodaŭ. 1. — Sławutny Homer tak napisaŭ u **Odyssei:** „Niama tak žalu vartaj istoty pasiarod žyvučych istotaŭ, jak čałaviek". I zapraŭdy u šmat scenach Odyssei vidzim tuju žałaść, słabaść, podłaść i biezcharaktarnaść čałavieka. **2. Mudry atenski Sokrates.** Nie zadoŭha pierad śmierciaj kinuŭ nadzvyčajnyja słovy u vočy trybunału, jaki niespraviadliva sudziŭ: „Kali maje syny padrastuć pakarajcie ich, kali jany buduć hrošy abo inšuju reč canić bolej ad cnoty". Skazany schiliŭ hałavu prad niespraviadlivym prysudam, a kali adzin z jahonych pryjacielaŭ aburyŭsia na ahidnaść sudździaŭ, Sokrates adkazaŭ jamu: „Darahi moj

Apollodoru, ci-ž ty chacieŭ-by, kab ja pamior vinavatym?" A słavutaja Sokratasavaja „kalokagathia" heta jość charastvo i dabro moralnaje, vyviedzienaje z nakazu sumleńnia, biezustannaja viernaść Bohu, sabie i ludziam, ci nia jość charošym klikańniem ab charaktary?

3. Mudry grecki Diogenes vyjšaŭ u biełу dzień z zapalanaj lachtarniaj na rynak, dzie zasiarodžavałasia usio publičnaje žyćcio Atencaŭ, dzie było šmat palitykujučych, zrazumieła z vyššaj sfery — i udavaŭ, što niečaha šukaje. Dziela taho vohułu byŭ znany, prystupili da jaho pryjacieli dy zapytali: „Čaho šukaješ?" „Čałavieka" byŭ adkaz. „Ty šukaješ čałavieka, a ci nie bačyš kolki na rynku ludziej?" „Heta nia ludzi, heta źviaryna, skacina". Vidavočna dziela taho tak skazaŭ, što tyja ludzi, budučy istotami razumnymi, nia žyli podle rozumu, a žyli jak biezrazumnyja, značyć jak skacina.

4. Mudry romanski Cycero napisaŭ hetak: „vyskazańniami filozofaŭ dakładna akreślany abraz idealnaha čałavieka, mudraha, jakim pavinien być, ale my dahetul ani vodnaha nie bačym".

5. Romanski paet Horacy tak akreśliŭ abraz čałavieka z charaktaram. „Spraviadlivaha muža, niazłomnaj dušy, ni hurt dzikim varjactvam razkiełzany, ni hrozny uzhlad tyrana ničym nia uhnie i hartu u im nie razkrušać" (Kn. III. Oda).

Staražytnaść dobraje paniaćcia mieła ab „čałavieku". Pravaha muža caniła, chvaliła i pravych ludziej žadała.

U časach, kali Grecyja chiliłasia da upadu, zybrałasia u Atenach šmat mužoŭ, baćkoŭ, matak, i radzili nad tym, jak uratavać ajčynu ad zhuby. Kažny padavaŭ raznyja leki. Adzin tolki miž imi, sivavałosy staryčok uporysta maŭčaŭ. Nahlany praz druhich, kab vyskazaŭ svaju radu. Jon vyniaŭ nadhniłoje jabłyčka i tak kinuŭ na ziamlu, što jano zusim razbiłasia. „Što heta značyć?" Pytalisia blizu usie zacikaŭlenyja. „Voś hladzicie!" adkazaŭ staryčok. „Jabłyk zhniły, sapsuty — heta ciapierašniaje hramadztva; ale hety jabłyk maje zdarovyja ziarniaty, heta jość moładzież; treba hetu moładzież vychavać naležna, zrabić z jaje šlachotnych, pravych ludziej, z charaktarami, a ajčyna uratujecca, Grecyja vyzdaravieja.

6. Žyćcio pahanaŭ było takoje strašnoje, zyźviarełaje, nizkoje, što śviatlejšyja ludzi adzyvalisia: „Kali Pan Boh nia prydzie albo kaho nie pašle i ludziej nia navuča žyć, śviet zahinie. Hetamu pierakanańniu daje rady, pobač Pitagorasa, pierad usimi Simias u Fedonie, kali kaža, što tolki aśviečańnie, abjaŭleńnie ź nieba moža dać mocy, kab akijan žyćcia ščaśliva pierapłyć" (P. 85).

„Spuścicie nam ziamnyja nivy Zbaŭcu, niabios abłoki —
Śviet praz hrachi nieščaślivy, Hukaŭ u nočy hłybokaj".

Narešcie, pa tysiačach hadoŭ vypaŭnilisia pažadańni ludzkaści, na ziamlu zyjšoŭ Jezus Chrystus, kab ludziej navučyć žyć i dać im žyvy prykład charaktaraŭ.

III. Ab charaktaru u śv. Evangiellach.

1. Śv. Joan Chryściciel. — Kaho tam nia było u hramadzie kala hetaha śviatoha? Pobač pryhoža ubranych panoŭ, cisnulisia viaskoŭcy, rybałovy i pastuchi z horaŭ; pobač śviataroŭ i vučonych u śv. Piśmie, celniki; tam na dyvanach siadzieli bahatyja pani, tam pahaniatyaja viarbludaŭ; jašče dalej žaŭniery tak romanskija, jak Herodavyja. Chapała navat pahanaŭ ad Tyru, Damašku i z hłybini Syryjskaj pustyni, adusiul ściahavalisia hramady pabožnych dziela słavy praroka. A Joan kazaŭ usim: „Čyńcie pakutu, bo źbliziłasia Božaje Vaładarstva... pryhataŭlajcie Božuju darohu, prastujcie jahonyja ściežki, bo užo pryłožana siakiera da kareńniaŭ dreva. Usiakaje dreva, katoraje nie daje dobrych pładoŭ, budzie vysiačana i ukiniena u vahoń. Usiakaja dalina chaj budzie napoŭnienaja, a usiakaja hara i uzhorki chaj buduć panižany; miejscy kryvyja chaj buduć vyprastavanyja, a vostryja darohi vyhładžanyja..." A kali bačyŭ šmat Faryzejaŭ i Sadycejaŭ kazaŭ im: „Rod jaščurkaŭ, chto-ž vam pakazaŭ, što vy uciakli ad Božaha hnievu? Pan žniva uziaŭ u ruku viejałku, kab addzialić ziarniaty ad miakiny i miakinu spalić". Ci-ž kličy jahonyja ab prostych ściežkach žyćcia, ab źnižańniu uzhorkaŭ pychi i h. d. nia było kličam ab charaktary?

Śviaty Joan nia tolki navučaŭ, ale sam davaŭ prykład taho žyćcia, jakoha navučaŭ. Dziela taho z vusnaŭ Zbaviciela, vyskazanych da hramady, atrymaŭ pachvału: „Čaho vyjšli na pušču bačyć? Traścinu, chistajučusia ad vietru... čałavieka u miakkuju adziežu ubranaha? (Mat. XI, 7—8). Nie! takich šukajcie miž vami i u siabie, ale nie u Joanie".

2. Pan Jezus i Apostoły. — Usiudy u Evangiellach vidać vialikuju turbotu P. Jezusa ab vychavańniu i vyrableńniu u Apostołaŭ charaktaraŭ, kab ich pryhatavać jak najlepiej da ciažkoj misyjnaj pracy. Vučyŭ ich, davaŭ rekolekcyi, papraŭlaŭ pamyłki, jak napr. dakaraŭ pychu „a chto miž vami choča być bolšym, niachaj budzie słuhoj" (Mat. 20, 26), zajzdraść (Łuk. 9, 1—6), mścivaść (Łuk. 9, 54—55), a vyrablaŭ u ich miłaść da ludziej, biezachviarnaść (Mat. 10, 5—10).

3. Cudy Chrystusovyja. „Kali uvachodziŭ Jon u vadno miastečka, zabiehli jamu nasustreč dziesiacioch zapavietranych, jakija stajali

zdaloka i padniali hołas, kažučy: „Jezu, Vučycielu, zžalsia nad nami!” „Idzicie, pakažyciesia śviatarom”. Istałasia, kali išli, stalisia ačyščanymi. Adzin-ža ź ich, jak pačuŭsia ačyščanym, viarnuŭsia i mocnym hołasam chvaliŭ Boha i, paŭšy da noh Jezusa, dziakavaŭ za ulačeńnie; a heta byŭ Samarytanin. Na heta Jezus skazaŭ: „Ci-ž nia dziesiać ačyščanych, a dzie-ž tyja dzieviać?” (Łuk. 17, 14—17). Niaŭdziačnaść najsmutniejšaja staronka hramadzkaha žyćcia, nia vyrablany charaktar. Udziačnymi mohuć być tolki ludzi šlachotnyja. Ale dzie jany?

Sotnik z Kafarnaum prasiŭ Pana Jezusa za paśrednictvam kniazioŭ judejskich ab uzdaraŭleńni słuhi! Chrystus pryjšoŭ i uzdaraviŭ, a zachoŭvańnie sotnika tak spadabałasia, što pachvaliŭ jaho prad tysiašnaj hramadoj. „Sapraŭdy kažu vam, i u Izraelu nie znajšoŭ Ja hetakaj vialikaj viery” (Łuk. 7, 9). Słovy sotnika: „Panie, ja niahodny, kab Ty uvajšoŭ pad dach moj, ale skažy tolki słovam i azdaravieja duša maja” Ekklezija padniesła, jak darahi kamień z vulicy Kafarnaum i ułučyła u abrady Eŭcharystyčnyja i žadaja, kab i siahodnia z takich prostych i ščyrych i šlachotnych sercaŭ vychodziła viera, jak tady vyšła iz serca sotnika.

Kali užo jość mova ab pachvałach Pana Jezusa, ciažka kab nia uspomnić ab Natanaelu, katoraha Filip pryvioŭ da Pana Jezusa. Jezus, uskazavajučy uzrokam na haścia, skazaŭ akružajučym: „Voś praŭdzivy Izraelčyk, u katorym niama zdrady”. Kolki-ž u hetych słovach zakidaŭ, ale u formie jak najdalikatniejšaj, čamu niama takich jak najbolej?.. Zbaviciel chacieŭ lapiej chvalić, jak hanić.

Vyhnańnie handlaroŭ iz śviatyni, nia jość farmalnym cudam, ale pakazavaje nam u kažnym razie Božuju moc. Miejsca, praznačana dla malitvy pabožnym, zajmali budki, stały, kletki; hołasnyja kryki kupcoŭ, ryk, blajańnie žyvioliny napaŭniali pradsieni Božaha domu z vialikaj praškodaj u nabožienstvie. Šmat kamu heta nie padabałasia, ale nia mieli advahi kazać, a kiraŭniki na heta hladzieli praz palcy, pacichu padtrymlivali, bo išli hrošy, dachod uzrastaŭ. Chrystus usio heta vyhnaŭ, stały pieraviarnuŭ i t. p. i havaryŭ da usich: „Dom moj, dom madlitvy jość, a vy ź jaho zrabili piačoraj razbojnikaŭ” (Mat. XXI, 13). Što za vialikaje źnižańnie! Jakoje zmaterjalizavańnie! Z Božaha domu zrabić kirmaš, torh — dziele zysku, dla hrošaj! Što za błahija charaktary, tolki hodnyja puhi!

4. Kazańni Chrystusovyja. — U hetym niaviedama ad čaho pačać, što piarviej padać jak najcharašejšaje, a što paślej. Pačnu ad słovaŭ najvastrejšych, chapajučych na usio: „Biada vam doktary i

faryzeušy, abłudniki, padobnyja pabielanym hrobam, katoryja ź vierchu majuć vyhlad charošy, ale unutry poŭnyja kaściej „pamioršych i usiakaha paskustva”. Hetyja słovy Chrystusa vielmi ciažkija; bliskučaja hładkaść marmuru, załatyja tytuły i zvodnaja emblema pakušajuć unutranoje źhnillo; tak i u žyćciu ludzkim: charošyja słovy, hodnaści, tytuły zasłaniajuć roznyja niepravoty, nieślachotnaści. „Ślapyja pravadniki, pracedzivajecie kamara, a viarbluda pałykajecie... Čamu-ž ty bačyš stremku u voku brata tvajho, a palena u svaim voku nia vidziš” (Mat. 7 i d.). „Hora vam vučanym u zakonie, bo viažycie ciažkija formy u zakonie i niepasilnyja i uskładajecie na plečy ludziam, a sami i palcam nia chočycie kranuć ich” (Mat. 24, 4). „Hora vam, knižniki i faryzei — kryvadušniki, što dajecie dziesiaciny ź miaty, anyžu i kminu, dy pakinuli najvažniajšaje u zakonie: sud i miłaść i vieru; hetaje treba było rabić, dy i henaha nie pakidać” (Mat. 23, 23). „Lubicie pieršyja miejscy na bankietach i pieršyja łavy u synagogach i vitańni na rynku, i kab ludzi nazyvali vas: vučyciel, vučyciel!” (Mat. 23, 6—7). „Lekaru, vylačy samoha siabie” (Łuk. 4, 23). „Usio, što vam zahadajuć, zachavajcie i rabicie, ale nie rabicie pavodle ich učynkaŭ, bo jany havorać i nia robiać” (Mat. 23, 3). „Nichto nia moža słužyć dvom panom; bo ci pieršaha budzie nienavidzieć, a druhoha lubić, ci pieršamu pačnie spryjać, a ab druhoha niedbać. Nia možacie słužyć Bohu i mamonie” (Mat. 6, 24). Nia možacie słužyć Bohu i mamonie, bo służba Božaja i mamony nie zhadžajucca tak, jak Jehova i Dagon u toj samaj śviatyni. Albo adzin, albo druhi. „Niachaj budzie słova vašaje: ale, ale; nie, nie; a što bolej taho, toje ad złoha” (Mat. 5, 37). „Učyciesia ad mianie, bo ja cichi i łahodnaha serca” (Mat. 11, 29).

5. Muka i Pryvid u Gietsamani. Prad vačymi Zbaviciela začali praciahavacca hrachi usich ludziej i narodaŭ až da kanca śvietu. Bačyŭ čałavieka, abraz i padabienstva Božaje, upadajučaje u bałota najahidniejšych zmysłovych prastupkaŭ, horaj najniššych žyviolinaŭ, bačyŭ dzikija instynkty, prahi, hardyni, lutaści, machlarstva, kryŭdy, bohaźnievažańnia i h. d. A vody hetaha strašnaha i paskudnaha patopu akružyli Jaho zusiul... Bačyŭ vučonych i pisaroŭ, jakija buduć staracca davieści fałšyvaść Jahonaj navuki, kab Jaho abkidać bałotam i tarmasić krytykaj, naśmieškaj... Bačyŭ jak u Jaho Ekkleziju śv. budzie ułazić duch śvietu: praha, hardynia i zmysłovaść; bačyŭ apuščanyja aŭtary, źbiaščeščany Sakramenty i h. d. Bačyŭ ludzkija sercy mocna spodlenyja, niaŭdziačnyja, biez charaktaru, što až Zbavicielu paciemnieła u vačoch... i počałosia kanańnie, tolki vus-

ny šaptali: „Ojča moj! Kali mahčyma, chaj adyjdzie ad mianie hety kialich, adyž nie jak ja chaču, ale jak Ty" (Łuk. 22, 39). Voś jaki charaktar da naśledavańnia.

ANHIELSKI PIERAKŁAD
tvoraŭ biełaruskich paetaŭ

Paśla apošniaj vajny adzin damarosły krytyk biełaruskaj litaratury ćvierdziŭ, što niama zachodnia eŭrapejskich pierakładaŭ tvoraŭ biełaruskich paetaŭ vyklučna tamu, što ŭ henych tvorach niemahčyma znajści temaŭ, jakija-b cikavili usich ludziej. Hetaje, i padobnaje jamu, ćvierdžańnie **absalutna falšyvaje.**

Heta jasna dakazała Miss Rich, maładaja, ale nadzvyčaj zdolnaja anhielskaja paetka, jakaja pakachała biełaruskuju paeziju. Jana ŭ svaim maleńkim zborniku vieršaŭ OUTLINES nadrukavała taksama pierakład nievialikaj častki „Symona Muzyki" Jakuba Kołasa (anhielski zahałovak: THE SONG OF THE BELLS from „Simon the Musician"). U henaj knižcy jość dva aryhinalnyja tvory pra Biełaruś: „Enigma" dy „On the Anniversary of the Battle of Slutsk". Vyskazy anhielskaj krytyki ab OUTLINES vielmi dobryja, napr., „Outposts" piša: „Miss Rich biassumniŭna maje talent".

Kali chto žadaje kupić vyšuspomnienuju knižku, moža jaje dastać pišučy na adras: OUTLINES, 6, Luna Street, London, S. W. 10. Cana knižki, choć sapraŭdnaja jaje vartaść kudy bolšaja, nastupnaja: u Anhlii 4 šylinhi (razam z pierasyłkaj), u Z.Š.A. 75 centaŭ, u Niamieččynie 2,50 DM.

Z sobskaj inicyjatyvy, Miss Rich pasłała ŭžo taksama anhielski pierakład dvuch biełaruskich vieršaŭ, „Zorka Venera" Maksima Bahdanoviča i Ustup da „Symona Muzyki" Jakuba Kołasa, u anhielskuju antalohiju 1961 h., jakaja vosieńniu budzie nadrukovana vydaŭcom „The Ventur Press, Hull". Ahramadnaje značeńnie vielmi važnaha dla biełaruskaj spravy počynu tak vidavočnaje, što niama patreby ab im tut pisać. Chaciełasia-b tolki źviarnuć uvahu na abaviazak biełarusoŭ pašyrać henuju antalohiju miž paanhielsku havoračymi ludźmi dyj samym z jaje karystać. Z druhoha-ž boku kapitałaŭ vydavać nia treba, bo ŭ Anhlii knižka budzie kaštavać tolki 7 šylinhaŭ, a ŭ Z.Š.A. adnaho dalara. Zacikaŭlenyja mohuć pisać na adras: OUTLINES, 6, Luna Street, London, S. W. 10.

Za ŭžo zroblenaje biełarusy pavinny być vielmi ŭdziačnymi Miss Rich. Ale jana zasłuhoŭvaje na našuju išče bolšuju ŭdziačnaść za

jejnuju pastanovu pierakłaści na anhielskuju movu całuju antalohiju biełaruskaj paezii. Heta mahčyma zrabić tamu, što vydaviec „The Venture Press" vielmi zacikaviŭsia biełaruskaj litaraturaj, ab isnavańni jakoj jon daviedaŭsia z pierakładu „Zorka Venera" i Ustupu da „Symona Muzyki". Jamu tak padabałasia biełaruskaja paezija, što sam zaprapanavaŭ Miss Rich vydać biełaruskuju antalohiju. Adnak pradbačvajucca finansavyja trudnaści; tamu biez achviarnaj pomačy ŭsich biełaruskich arhanizacyjaŭ, niezaležna ad ichniaha charaktaru ci metaŭ, zrabić takuju pavažnuju reč budzie niemahčyma. Taksama kožny biełarus pavinien pamahčy, kuplajučy dla siabie i dla svaich siabroŭ čužyncaŭ zaprajektavanuju knižku pa jejnym vychadzie. Było-b usim nam vielmi soramna, kali-b z pryčyny našaj pasyŭnaści tak važny i karysny dla hramadzkaj spravy počyn astaŭsia na pałavinie darohi. **Z. P.**

„MOŬNYJA RESURSY AMERYKI"
Prajekt Ministerstva Aśviety Z.Š.A.

Darahija surodzičy Biełarusy i Amerykancy biełaruskaha pachodžańnia!

Ministerstva Aśviety Z.Š.A. praz Štatny Universytet **Pensylvanii** pačynaje vyvučeńnie nastupnaje prablemy: **Jak zachavać u Maładoha Pakaleńnia movu i kulturnuju spadčynu, pieradadzienyja jamu ichnymi baćkami-imihrantami.**

Ameryka, što stałasia prytułkam milijonaŭ imihrantaŭ, maje nievyčarpalnyja moŭnyja bahaćci, jakija možna, a ciapier asabliva treba, lepš vykarystoŭvać. Jak zaznačajuć kiraŭniki prajektu, padobnaje vyvučeńnie pravodzicca pieršy raz u historyi Ameryki.

Darahija surodzičy! Kali Vam darahaja biełaruskaja kultura i rodnaja mova dy kali Vy, jak novyja amerykanskija hramadzianie, chočacie zrabić našuju kulturnuju spadčynu składovaj častkaj Ameryki — Vy pavinny uziać udzieł u uspomnienym prajekcie.

Biełaruskija imihranty Z.Š.A.! Pamiatajma, što najlepšaj padziakaj Amerycy za jejnuju haścinnaść budzie jakraz Vašaja dapamoha amerykanskim aśvietnikam u praviadzieńni hetaha prajektu. Heta adnačasna paznajomić Ameryku ź biełaruskaj vyzvolnaj spravaj

Biełaruskija nastaŭniki i kiraŭniki arhanizacyjaŭ moładzi! Vy, što zdabyli daznańnie u uzhadavańni biełaruskaje moładzi na Baćkaŭščynie — pamažcie znajšci šlachi, **Jak zachavać movu i kulturu baćkoŭ u Maładych Amerykancaŭ — dziaciej imihrantaŭ.**

Baćki Biełarusy! Ci raz Vam davodzicca pierażyvać, što dzieci nia viedajuć movy svaich baćkoŭ, nie razumiejuć Vas, pahardżajuć biełaruskimi tradycyjami... Vy sami możacie pamahčy papravić heta — biarecie udzieł u prajekcie, davajcie svaje padumki i pażadańni Pamiatajcie: zachavańnie biełaruskaje movy, kultury i zvyčajaŭ uzbahacić našuju novuju baćkaŭščynu — Ameryku. Heta układ u amerykanskuju kulturu.

Hetta źmiaščajem plan prajektu „MOŬNYJA RESURSY".

Prajekt stavić sabie nastupnyja zadańni:

1) **Ustanavić patencyjał nie-anhielskimi movami siarod etnišnych hrupaŭ Ameryki** i daśledavać pracu hetych hrupaŭ u kirunku zachavańnia svaje nie-anhielskaje moŭnaje spadčyny.

Budué źbiracca nastupnyja statystyčnyja dadzienyja:

a) **Farmalnaje navučańnie movy** na uzroŭni pačatkavaha, siaredniaha i vyšejšaha školnictva, pravodżanaje śvieckimi abo carkoŭnymi ustanovami (škoły, kursy, lekcyi): lik vučniaŭ pavodle vieku i rodu, lik nastaŭnikaŭ, školaŭ, kolkaść hadzinaŭ navučańnia, tryvańnie moŭnych kursaŭ i siaredniaja ciahłaść naviedvańnia (u hadoch i miesiacach).

b) **Masavaja praca: vydavieckaja dziejnaść,** peryjadyčnyja vydańni i knižki: lik vydańniaŭ, tyraž i pašyreńnie, starańni u kirunku navučańnia movy praz padručniki i lekcyi dla moładzi i pačynajučych u prasie, — **inšyja šlachi:** radyjovyja i televizyjnyja prahramy — čaścinia, čas, starańni u kirunku navučańnia movy.

c) **Arhanizacyjnaja dziejnaść** (relihijnyja, hramadzkija, navukovyja, literaturnyja, dramatyčnyja, charavyja, muzyčnyja, mastackija, spartovyja i inšyja arhanizacyi dadzienaj etničnaj hrupy): lik siabroŭ, naviedvańnie, charaktar dziejnaści u kirunku zachavańnia viedaŭ i zacikaŭleńnie rodnaj movaj, addziełу moładzi i ichnaja prahrama.

2) **Vyjavić dumki kiraŭnikoŭ i** dziejačoŭ **etničnych hrupaŭ što da stanu moŭnaha patencijału hetych hrupaŭ siańnia i u budučyni.** Prajekt maje na uviecie vyučyć nastupnyja pytańni na asnovie dadzienych z terytoryi Z.Š.A.

a) Jakimi sposabami udajecca etničnym arhanizacyjam utrymvać viedańnie i zacikaŭleńnie rodnaj movaj siarod vyrasłych i pryščapleńnie hetaha dzieciam i moładzi.

b) Jaki charaktar ciażkaściaŭ, sustrekanych etničnymi arhanizacyjami u hetaj pracy.

c) Jakimi sposabami mohuć etničnyja arhanizacyi pieramahčy hetyja ciažkaści i damahčysia lepšaha i bolšaha viedańnia i zacikaŭleńnia rodnaj movaj u vyrasłych dy u kirunku pryščapleńnia hetaha dzieciam i moładzi.

d) Jak mohuć inšyja arhanizacyi (nie-etničnyja) pamahčy u pieradoleńni hetych ciažkaściaŭ: u palepšańni dy pavialičeńni viedańnia viedańnia i zacikaŭleńnia rodnaj movaj u vyrasłych dy u kirunku pryščapleńnia hetaha dzieciam i moładzi.

e) Jak naahuł, z aptymizmam ci z pesymizmam hladziać kiraŭniki i dziejačy etničnych hrupaŭ na perespektyvy zachavańnia svaje moŭnaje spadčyny u Amerycy.

3) **Daviedacca, u jakoj miery nastaŭniki zamiežnych movaŭ u amerykanskich siarodkach i vyšejšych školach uśviedamlajuć sabie karyść z moŭnaha patencyjału etničnych hrupaŭ Z.Š.A. i u jakoj miery jany hetym patencyjałam karystajucca.**

4) **Daśledvać hramadzki i psychalahičny bok dvumoŭnaści — dvuchkulturnaści i zachavańnia rodnaje movy siarod vyrosłych i dziaciej vybranych hrupaŭ Ameryki.**

Buduć vybranyja try ci čatyry etničnyja asiarodki dziela hłybiejšaha daśledvańnia nastupnych pytańniaŭ:

a) Nastaŭleńnie da svaje sobskaje dvumoŭnaści i dvukulturnaści.

b) Matyvacyja vyvučeńnia, užyvańnia abo zaniadboŭvańnia movy svajej etničnaj hrupy. c) Faktyčnaja stupień zachavańnia movy i suviaź hetaha z zachavańniem inšych, nia-moŭnych aspektaŭ (adzieža, ježa, carkoŭnyja tradycyi) kulturnaje spadčyny dadzienaje etničnaje hrupy. d) Charaktar i vajstrynia kanfliktaŭ miž pakaleńniami i u tym-ža pakaleńni na hruncie zachavańnia rodnaje movy i kultury. e) Vypadki udałych i niaŭdałych sprobaŭ pierakazańnia moŭnaje i kulturnaje spadčyny z pakaleńnia u pakaleńnie.

Kiraŭniki prajektu; Dr. Fišman miž inšaha kaža: „I uradavyja i aśvietnyja dziejniki apošnim časam padčyrkvajuć słaboje viedańnie čužych movaŭ siarod amerykanskaha žycharstva i patrebu uźniać vyšej stan viedy u hetaj halinie. Heta nienarmalna, što kraj, jaki viekami byŭ za prytulišča dla imihrantaŭ, siańnia staić pierad prablemaj niastačy asobaŭ z hruntoŭnym viedańniem roznych movaŭ śvietu.

Dasiul moŭnamu patencyjału i tvorčaści vielmi ličnych etničnych hrupaŭ Ameryki nie nadavałasia adpaviednaje uvahi z hetaha boku. Vykarystańnie i raźvićcio hetych resursaŭ moža pajści na karyść Amerycy u jejnych idealahičnych, stratehičnych, handlovych i kul-

turnych dačynieńniach. Hetyja resursy, kali ich naležna vyjavić dy padtrymać, mohuć taksama zabiaśpiečyć nas nastaŭnikami, daradnikami, studentami i pedahahičnymi materjałami dla navučańnia zamiežnych movaŭ u amerykanskich škołach, kaledžach i universytetach.

Šmat robicca ciapier, kab uzmocnić i palepšyć navučańnie movaŭ, jakich Amerykancy zusim nia viedajuć. Mała, a čaściej i ničoha nia robicca, kab zachavać viedańnie nie-anhielskich movaŭ, što nam moŭny patencyjał časta biazdumna, ato i padurnomu asłablajecca nastaŭleńniami i dziejańniami, što vypłyvajuć ź niedaceny abo niepašany movaŭ i tradycyjaŭ roznych etničnych hrupaŭ Ameryki. Naš prajekt maje na uviecie znajści šlachi dla vypracavańnia bolš pazytyŭnaha padychodu da hetaje spravy".

——— o ———

Darahija surodzičy!

Redakcyja „BM" žadaje pamahčy arhanizataram prajektu u zdabyćci patrebnych dadzienych i tamu prapanuje:

1) Kab kulturna-aśvietnyja referenty biełaruska-amerykanskich arhanizacyjaŭ i kiraŭniki usich biełaruskich škołaŭ i moŭnych kursaŭ **padali statystyčnyja dadzienyja** ab svajoj dziejnaści u kirunku zachavańnia i zacikaŭleńnia rodnaj movaj siarod vyrosłych i moładzi (hl. zadańnie No. 1 prajektu), i pierasłali ich na adrys redakcyi „BM" "Byelorussian Youth", 401 Atlantic Ave., Brooklyn 17, N. Y.

Redakcyja biare na siabie adkaznaść sparadkavać hetyja dadzienyja i pierasłać ic arhanizataram prajektu.

2) Kab usie Biełarusy, zacikaŭlenyja u zachavańni i pašyreńni viedańnia rodnaje movy na emihracyi, **vykazalisia** u pytańniach, zakranutych u zadańniach No. No. 2 i 4 prajektu. Prosim pasyłać svaje vykazvańni:

— Kali apracavanyja pabiełarusku, na adrys redakcyi „BM".

— Kali apracavanyja paanhielsku, na adrys kiraŭnika prajektu:

Joshua A. Fishman, Ph. D.
Project Director, Language Resource Project
111 W. 57th Street, New York 19, N. Y.

3) Asabliva prosim usie biełaruskija navukovyja ustanovy padać svaje pahlady na pytańni, parušanyja prajektam „Moŭnyja resursy".

4) Dalejšyja infarmacyi ab pracy prajektu možna atrymać, pišučy biespasiaredna na adrys: Joshua A. Fishman, Ph. D., Proj. Dir. Lang. Res. Project, 111 W. 57th St., New York 19, N. Y.

Redakcyja „Biełaruskaje Moładzi"
401 Atlantic Ave., Brooklyn 17, N. Y.

Vydaviec-Redaktar (Publisher-Editor): Rev. Francis Czerniawski